

Hans Vollaard

Harmen Binnema

Podcast

'Besturen waterschappen vaak te passief en volgzaam'

Algemene besturen van waterschappen zijn vaak te volgzaam en passief. Dat stellen Hans Vollaard en Harmen Binnema in de H₂O-podcast 'De Toekomst van ons water'.

TEKST WIM EIKELBOOM

Beide politicologen hielden – met hulp van een aantal collega-wetenschappers – de waterschappen tegen het licht. Hun bevindingen staan in het boek 'Waterschappen, democratie in een onbekend bestuur'. In de podcast 'De Toekomst van ons water' geven ze een toelichting. Waterschappen gaan er vaak prat op dat ze de oudste democratische besturen zijn van ons land. Dat is een onjuiste veronderstelling, zeggen Vollaard en Binnema. "In waterschappen hadden gewone inwoners lange tijd geen stem. Waterschappen werden niet voor niets boerenrepublieken genoemd. Dat is pas in de jaren negentig van de vorige eeuw veranderd in de Waterschapswet. Dat is zelfs later dan dat de Europese Unie directe verkiezingen mogelijk maakte. Waterschappen zijn dus de jongste democratische organen, met oude wortels."

Poldermodel

Ook het beeld dat waterschappen aan de wieg staan van het befaamde poldermodel vraagt om herziening, zeggen beide politicologen van de Universiteit Utrecht. "De hiërarchie is vanouds sterk aanwezig in waterschappen. Landsheren deelden de lakens uit. Consensus zoeken was er niet bij."

Vollaard en Binnema legden de waterschappen langs de democratische meetlat. Een van hun conclusies is dat algemene besturen van waterschappen vaak te volgzaam zijn en weinig aan de

knoppen draaien. "Wat we zien is dat algemene besturen van waterschappen tamelijk passief opereren en kansen laten liggen om het dagelijks bestuur concreter en kritischer te bevragen op plannen en voorstellen. Het algemeen bestuur volgt al snel de gekozen lijn van het dagelijks bestuur."

Is het dan niet beter dat het waterschap een uitvoeringsorganisatie is zoals Rijkswaterstaat? "Die notie leeft ook bij medewerkers van waterschappen, merkten we bij het schrijven van ons boek. Toch zijn er voordelen. Experts zijn er niet altijd over eens wat de beste oplossing is voor hoogwaterveiligheid of waterzuivering. Er blijven altijd vragen over waar een politiek gekleurd bestuur keuzes uit kan maken. Als experts aan de knoppen zitten, heb je ook controle nodig. En daarin kan een waterschapsbestuur een nuttige rol vervullen."

De waterschappen zijn politiek geworden en beide wetenschappers vinden dat in democratisch opzicht winst. "Er worden minder voorstellen unaniem aangenomen. Je ziet vaker duidelijker verschillen tussen meerderheden en minderheden. In een aantal waterschappen zie je meer gebruik van moties en amendementen. In het verleden werden meer zaken onderling afgetikt tussen dagelijks en algemeen bestuur."

In sommige waterschappen schrikken dijkgraven nog steeds als partijen tegen de begroting stemmen. "Want dat is dan niet zoals wij dat hier al jarenlang met

elkaar doen. Het begint steeds meer te lijken op de politieke dynamiek die we kennen in gemeenteraden en provinciebesturen."

Gebiedsgerichte aanpak lastig

In hun onderzoek in de waterschaps-wereld valt het Vollaard en Binnema op dat waterschappen moeite hebben om draagvlak te zoeken in de samenleving. Ook zien de onderzoekers dat waterschapsbestuurs 'een tikkeltje reactief zijn'. "Ze gaan zelf weinig de boer op om op te halen wat er in hun waterschap leeft onder boeren, bedrijven en inwoners."

Dijkgraven staan ook in toenemende mate onder druk. "Zij opereren in toenemende mate in het spanningsveld van klimaatverandering die om grote maatregelen vragen. Tegelijk mogen de tarieven niet al te hoog stijgen. Het is voor dijkgraven een eenzame en lastige opgave om daarin het juiste midden te vinden. Het algemeen bestuur koerst vaak op het temperen van tarieven, terwijl het ambtelijk apparaat om grote uitgaven vraagt om klimaatverandering het hoofd te bieden."

Beluister het volledige gesprek met Hans Vollaard en Harmen Binnema in de podcast De Toekomst van ons Water.

